

Allskog SA
Postboks 4710 Sluppen
7047 TRONDHEIM

Trondheim, 21.10.2014

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2014/8285

Saksbehandler:
Ingvild Skorve

Endelig avgjørelse i klagesak: klage på avslag til utsetting av sitkagran i Rissa kommune, Sør-Trøndelag

Miljødirektoratet har etter behandling av klagen kommet til at Fylkesmannen i Sør-Trøndelag sitt vedtak av 22. mai 2014 stadfestes. Klagen tas ikke til følge. Stadfestingen er begrunnet med risiko for uheldige følger for naturmangfoldet på selve utsettingsområdet, og at risikoen for spredning og etablering av sitkagran til områder utenfor dette arealet er tilstede.

Miljødirektoratet viser til oversendelse fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag datert 10. juli 2014 om klage på tillatelse til utsetting av utenlandsk treslag.

Sakens bakgrunn

John Egil Vemundstad søkte 27. mars 2014 om tillatelse til utsetting av 6600 trær av arten sitkagran (*Picea sitchensis*) til skogproduksjon på et areal oppgitt til 33 dekar på eiendom nummer 5/2 i Rissa kommune i Sør-Trøndelag.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag avsto i vedtak datert 22. mai 2014 søknad om utsetting av sitkagran. Fylkesmannen avsto søknaden med henvisning til at sitkagran har negativ påvirkning på naturmangfold og med bakgrunn i at det kan brukes norske arter til formålet.

Etter forberedende klagebehandling opprettholdt Fylkesmannen i Sør-Trøndelag sitt vedtak. Saken er oversendt Miljødirektoratet for endelig klagebehandling.

Klagerett og klagefrist

Klagen er fremsatt av Allskog, som har rettslig klageinteresse i saken, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven, fvl.) § 28.

Fylkesmannen sitt vedtak er datert 22. mai. Klagen er datert 16. juni. Dersom klagefristen begynte å løpe fra dokumentdato, er klagen fremsatt fire dager etter at klagefristen på tre uker løp ut, jf. fvl. § 29. I Fylkesmannens klagebehandling tas det ikke eksplisitt stilling til klagerett og klagefrist. I lys av at den eventuelle overskridelsen av klagefristen kun gjelder fire dager, og at en eventuell endring av vedtaket trolig ikke vil medføre skade eller ulempe for andre, legger direktoratet til

grunn Fylkesmannen sin vurdering av at den formelle adgangen til å klage er tilstede.

Direktoratet kan etter fvl. § 34 prøve alle sider av saken, herunder ta hensyn til nye omstendigheter. Direktoratet kan selv treffe vedtak i saken, eller oppheve Fylkesmannens vedtak og sende saken tilbake til Fylkesmannen til helt eller delvis ny behandling.

Rettslig grunnlag

Klagen behandles iht. forskrift 25. mai 2012 nr.460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, jf. lov 19.juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven, nml.) kap. IV, samt nml. §§ 8 til 12 jf. § 7 og forvaltningsloven.

Anførsler i klagen

Klager anfører at sitkagran er bedre egnet for tilplanting i det omsøkte området enn andre treslag, og at den er det best egnede treslaget for å fange CO₂. Det anføres at søknaden oppfyller forskriftens mål om at utplanting av utenlandske treslag ikke skal påvirke mangfoldet i naturen negativt. Ved vurdering av føre var-prinsippet hevdes at de krav som stilles til å føre internkontroll må medregnes i vurderingen. Det hevdes videre at det ikke er risiko for spredning til områder som vil ha lovregulerte negative konsekvenser, ettersom det ikke er verneverdige miljøkvaliteter som treslaget kan spre seg i. Klager hevder at skogbruket allerede har et sektoransvar for miljøvern, og at dette er hensyntatt ved den gjennomgåtte sertifiserte hogsten på området. Fylkesmannen har ifølge klager brukt kilder som ikke har relevans for saksbehandlingen etter forskriften.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen vurderer at selv om det ikke er verneområder, kjente prioriterte arter, utvalgte naturtyper eller kystlynghei i nærheten av feltet som det søkes å plante i, så vil en spredning av sitkagran i området påvirke stedegent naturmangfold negativt. Fylkesmannen vurderer at spredning av sitkagran inn i områder med skog med rik bakkevegetasjon kan endre denne rike bakkevegetasjonen, og dermed påvirke naturmangfoldet i slik skog negativt. Sitkagran kan på lengre sikt spres til rike løvskogsområder og områder med kalkrike berg. Fylkesmannen har vektlagt at mer åpne områder kan gro igjen og at skog som domineres av rike løvtrær og gammel gran og furu vil domineres av sitka. Fylkesmannen vurderer at en slik følge vil være uheldig for naturen i Rissa.

Fylkesmannen anser at mål om å øke skogproduksjon og å øke opptak av karbondioksid i Norge kan oppnås ved å plante norske treslag. Planting av sitkagran vil ikke bidra til å nå nasjonale og regionale mål om å redusere de negative truslene fremmede arter har på naturen vår.

Fylkesmannen anser at det alltid vil være en viss risiko for at utenlandske treslag kan spre seg og påvirke naturen negativt. Dette tilsier ifølge Fylkesmannen en forsiktig bruk av slike trær og at det skal være klare fordeler sammenlignet med våre naturlige treslag for å forsvare et slikt valg.

Fylkesmannen vurderer at store deler av naturen i Rissa ikke er kartlagt, og at det er usikkerhet om hvor raskt og langt sitkagran kan spre seg. Med henvisning til føre var-prinsippet vurderer Fylkesmannen at en bør være ekstra varsom med å sette ut fremmede arter.

Miljødirektoratets vurdering

Utsetting av utenlandske treslag reguleres av forskrift 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål. Formålet med forskriften er å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet, jf. § 1. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til utsetting, skal eventuelle uheldige følger for

naturmangfoldet vektlegges, herunder særlig uheldige følger for biologisk mangfold, jf. forskriften § 7 første ledd. I tillegg skal prinsippene i nml. §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer for vurderingen, jf. nml. § 7.

Det følger av prinsippet om kunnskapsgrunnlaget nedfelt i nml. § 8 at beslutningen så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Direktoratet har i saken basert vurderingene på informasjon som fremkommer av søknad og klage, Fylkesmannens vedtak, forberedende klagebehandling, og annen relevant kunnskap.

Det foreligger en del kunnskap om det omsøkte treslaget og om naturmangfoldet på Rissa. Kunnskapsgrunnlaget for hvilke naturtyper og arter som finnes på eller i nærheten av det omsøkte området er imidlertid mangelfullt. Særlig er det kunnskapsmangel om i hvilken grad området innehar verdifulle naturtyper eller sjeldne arter. Den kunnskapen som likevel foreligger gir imidlertid ikke indikasjoner på at det er behov for en nærmere kartlegging. Direktoratet vurderer derfor at det i rimelig grad er innhentet tilstrekkelig tilgjengelig vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap. Avgjørelsen i klagesaken bygger på den innhentede kunnskapen. På denne bakgrunn anses kravet til kunnskapsgrunnlaget som oppfylt, jf. nml. § 8. Den kunnskapsmangelen som foreligger vurderes til å ikke medføre at føre var-prinsippet får avgjørende betydning, jf. nml. § 9.

Om den omsøkte utsettingen kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet beror på en helhetsvurdering, der blant annet treslagets økologiske egenskaper og dets påvirkning på stedegent naturmangfold i det aktuelle området, for eksempel påvirkning på arter som forekommer naturlig på stedet, endring i miljøforholdene, genetisk innblanding, spredning til naturmiljøet kan være relevante faktorer, jf. Miljøverndepartementets veileder til forskriften (2012) s.11.

Sitkagran (*Picea sitchensis*) er av Artsdatabanken kategorisert til *svært høy risiko* (SE). Som utgangspunkt skal utplanting av slike arter vurderes nøye. En årsak til den høye risikoplasseringen er at sitkagran viser tydelig spredning inn i kystlynghei, som er en truet naturtype, jf. Artsdatabankens *Norsk rødliste for naturtyper* (2011). Sitkagran viser i tillegg spredning inn i andre kulturpåvirkede tørre arealer, og ulike åpne naturtyper som eksempelvis boreal hei. Ifølge Artsdatabanken skal spredning i etablert skog være beskjedent.

Det skal plantes på et område som er definert som gammel granskog. Søker opplyser om at det er blåbærgranskog som skal tilplantes. Ut ifra kart fremgår det at det kan være noe furu helt øst på området. Marka er ifølge Fylkesmannen av lav til middels bonitet. Det er ikke registrerte naturtyper etter DN Håndbok 13 eller andre registrerte arter på området. Nærliggende registrerte MiS-figurer (lågurtskog) indikerer at jordbunnen stedvis kan være kalkrik. Det er imidlertid ingen opplysninger om at det finnes spesielt kalkkrevende planter på eller nært opp til utsettingsområdet. Utover dette foreligger det ikke annen informasjon om hvilken type natur som befinner seg på utplantingsstedet.

På grunn av treslagets økologiske egenskaper, vil omgjøring av et område med eldre granskog til plantefelt med sitkagran medføre en belastning på naturen som finnes på stedet. Dette fordi den naturlige dynamikken i det opprinnelige økosystemet endres, og på den måten påvirker stedegen natur negativt. Tiltaket vil innebære endring i miljøforhold og fortrenging av stedegne arter. I dette tilfellet vil dette hovedsakelig ramme blåbærgranskog og de tilhørende artene til denne naturtypen.

Utplantingen vil etter foreliggende kunnskap medføre en langvarig belastning for naturtypen og artene lokalt på stedet, og dette gjør seg særlig gjeldende ettersom det er sitkagran som skal benyttes. Direktoratet anser dermed at den omsøkte utplantingen av sitkagran vil medføre uheldige følger for det biologiske mangfoldet i selve utplantingsområdet.

Utplantingens spredningsrisiko inngår også i vurderingen av om utplantingen vil medføre uheldige følger for naturmangfoldet. Utenlandske treslag kan i utgangspunktet kun plantes ut dersom det foreligger minimal risiko for spredning, jf. Miljøverndepartementets veileder til forskriften.

Landskapet i omkringliggende område er noe variert, med større barskogsarealer, noe myr, samt flekker med dyrka mark. De nærmeste kartlagte naturverdiene er MiS-figurer med rik bakkevegetasjon (lågurtskog) og et viltområde preget av barskogområder med myrkompleks. Det oppgis i søknaden at dette er et særlig vindutsatt kyststrøk. Sitkagran har vindbårne frø, og sprer seg lettest til åpne naturtyper. På bakgrunn av dette mener direktoratet i likhet med Fylkesmannen at det vil være risiko for at frø fra den omsøkte utplantingen kan spres til omkringliggende områder, og bidra til at åpne naturtyper gror igjen. Direktoratet anser at risiko for spredning og etablering av sitkagran til områder utenfor det omsøkte arealet er tilstede.

Vurderingen av om utsettingen vil kunne medføre uheldige følger for naturmangfoldet skal også omfatte vurderinger av den samlede belastning økosystemet er eller vil bli utsatt for, jf. nml. § 10. Direktoratet vurderer at utplantingen etter foreliggende kunnskap ikke vil medføre en vesentlig ytterligere belastning for arter, naturtyper eller økosystem som skal ivaretas etter forvaltningsmålene nedfelt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 får dermed ikke avgjørende vekt for avgjørelsen i klagesaken.

For vurderingen av om tillatelse til utplanting skal gis skal de uheldige følgene som utplantingen kan innebære avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, herunder utplantingens nytteverdi, jf. nml. § 14. Miljødirektoratet finner ikke belegg for at plantefelt av sitkagran vil være mindre utsatt for vindfelling enn andre plantefelt av gran i dette området. Videre anser direktoratet at selv om produksjonsevnen til sitkagran i noen tilfeller vil være noe større enn gran, vektlegges hensynet til naturmangfold mer enn en eventuell klimaeffekt. Det har i søknadsbehandlingen ikke fremkommet annen eventuell nytteverdi ved den omsøkte utplantingen.

Direktoratet har vektlagt hensynet til belastning på biologisk mangfold på utplantingsområdet i avveiningen mellom hensynet til naturmangfoldet og samfunnsnyttan av utplantingen. I denne sammenheng vises det til naturmangfoldloven § 12 om at for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og teknikker som gir de beste samfunnsmessige resultater. Direktoratet har vektlagt at det er mulig å plante stedegne treslag på utplantingsområdet. Direktoratet vurderer at ved å benytte stedegent treslag vil man best ivareta det biologiske mangfoldet og naturopplevelsene i skogen på stedet, og man unngår problem med eventuell spredning av sitkagran til omgivelsene.

Miljødirektoratet mener i likhet med Fylkesmannen at det ikke finnes gode nok argumenter for bruk av sitkagran i dette området til å veie opp for den risiko som den omsøkte utplantingen innebærer. Etter en samlet vurdering anses utplanting av sitkagran på det omsøkte utplantingsområdet å ikke gi

de beste samfunnsmessige resultater, jf. nml. § 12. Direktoratet vektlegger dermed at det finnes alternative treslag som medfører lavere grad av belastning på utplantingsområdet.

Konklusjon

Miljødirektoratet anser at den omsøkte utplantingen vil innebære uheldige følger for naturmangfoldet på selve utsettingsområdet, og at risikoen for spredning og etablering av sitkagran til områder utenfor dette arealet er tilstede. Direktoratet tillegger derfor risiko for uheldige følger for naturmangfoldet vekt i klagesaken. Den eventuelle nytteverdien ved utplanting av sitkagran vurderes i dette tilfellet å ikke overstige hensynet til å unngå mulige uheldige følger for naturmangfoldet. Direktoratet vurderer at det ikke er grunnlag for å anta at utplanting av sitkagran i denne saken vil gi et samfunnsmessig bedre resultat enn utplanting av alternative stedegne treslag, jf. nml. §§ 12 og 14.

Vedtak

Fylkesmannens vedtak stadfestes. Klage på vedtak om tillatelse til utplanting tas ikke til følge.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Gunn Paulsen
seksjonsleder

Kopi til:

John Egil Vemundstad

7105 STADSBYGD

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag Postboks 4710 Sluppen 7468 Trondheim